

de motione prædeterminante liberum arbitrium, nec de principio in recto, vel in obliquo, nec satis intelligo quid hæc verba significant, non enim sunt in usu.

14. *Responsio Ledesmae.* — Simili modo respondet Ledesma dicto artic. 11, conclus. 4; ex hoc enim principio defendit auxilium præcedens ad auxilium efficax, et separatam ab illo, esse vere sufficiens, quia auxilium sufficiens habet rationem virtutis et potentiae: efficax autem auxilium dat actualem operationem, et non est necessarium ex parte principii, virtutis seu potentiae, imo supponit integram potentiam, ex parte hominis sufficienter præventi, subordinatam tamen motioni divinæ prædeterminanti; quæ sufficiens est ante illam motionem, licet operari non valeat sine motione, sicut potentia motiva existens in manu de se sufficiens est ad efficiendum motum, licet subordinata sit appetitui, et sine illius motione ipsa non moveat. Et intellectus habitu fidei instructus sufficiens potentia est ad eliciendum actum credendi, licet illum non valeat elicere, nisi motus a voluntate cui subordinatur. Ad hunc ergo modum vult ille auctor comparari voluntatem instructam auxilio sufficienti ad divinam voluntatem et motionem ejus per auxilium prædeterminans, quod voluntas prius est potentia sufficiens ad actum eliciendum, ita vero subordinata voluntati divinæ, ut non valeat inchoare actum suum, nisi prædeterminata a voluntate divina; et ideo (ait) in se supponitur sufficiens potentia ante talem motionem, ideoque auxilium sufficiens præcedit ante auxilium efficax; et in hac responsione hic auctor præcipue insistit, licet aliam adjungat, de qua statim dicam.

15. *Responsionis Ledesmae fundamentum quod.* — Dicta vero responsio imprimis nititur in alio fundamento, quod auxilium efficax gratiæ solum est concursus primæ causæ in illo ordine, quod fundamentum in superioribus eversum est; probavimus enim concursus primæ causæ in quolibet ordine, et per se, ex vi solius subordinationis ac dependentiæ causæ secundæ a prima, non esse quid prævium in ipsa causa secunda, sed simultaneum, imbitum in actione ipsius causæ secundæ, et ideo ante talem concursus in re ipsa exhibitum optime intelligi præcedere ordine naturæ in causa secunda sufficiens et integra virtus agendi. Auxilium autem efficax, de quo tractamus, non est concomitans, sed prævium, ut inter nos convenit; ergo non recte supponitur dari per modum concursus,

Præterea, etiam admissio concursus prævio, supra ostensum est negari non posse quin sit actus primus, et det virtutem agendi: ergo, etiamsi auxilium efficax gratiæ fingatur solum per modum concursus prævio, erit actus primus, et dabit virtutem agendi. Multo ergo magis est talis virtus, et principium agendi, si necessarium est, non propter dependentiam generalem causæ secundæ a prima, sed maxime proprie ac proxime propter defectum virium causæ proximæ, quæ est voluntas, ut ex sententia Augustini comprobavimus.

16. *Sine tali auxilio non esse voluntatem sufficienter constitutam in actu primo.* — Hinc ergo evidenter concludi videtur, sine tali auxilio non esse voluntatem sufficienter in actu primo constitutam, quod quidem his verbis fatetur Cabrera, 3. p. quæst. 18, art. 4, disp. 6, dub. 8, num. 110, ubi comparat voluntatem sine hoc auxilio, visui carenti specie ad videndum. Et Cumel, in Opusc., lib. 1, disp. 4, sect. 2, in declaratione sextæ conclusionis, dicit auxilium efficax esse donum gratiæ, in genere principii, et causæ efficientis, antecedens primum usum conversionis, etc.; et conclus. 4, § *Adde etiam*, ait auxilium sufficiens non grammaticaliter (ut ipse loquitur), sed theologice dici sufficiens, quia dat homini ut possit agere, tribuitque ei vim ad volendum, sed non complete omnino, quia est etiam necessaria gratia efficax intrinseca prædeterminans voluntatem, per modum actus primi, et tunc (ait) homo est complete potens; et ibidem iterum atque iterum repetit auxilium sufficiens dare quidem posse, sed non completum et integrum: accedente autem efficaci, compleri, et fieri proximè sufficiens. Denique Alvarez, Cabezudo, et alii, locis supra allegatis, fatentur hoc auxilium esse principium per se actus voluntatis, et esse actum primum, vel saltem complementum ejus.

17. *Excluditur hæc responsio.* — Hinc ergo multis modis rejicitur responsio. Primo, quia auxilium efficax proxime et immediate non dat agere, sed posse agere, licet det tale posse ad quod statim sequatur agere: ergo sine illo non habet potentia integrum posse per totum antecedens auxilium; ergo totum illud non potest dici sufficiens. Primum antecedens patet, quia voluntas habet immediate et proxime, seu formaliter agere ab ipsa actione: hoc autem auxilium distinguitur ab ipsa actione, ut jam positum est in illa sententia; ergo tale auxilium per se et formaliter non dat agere, sed aliquid prævium ad agere, quod non est nisi

posse; quid enim aliud cogitari potest? Unde nota est prima consequentia, quia si ante tale auxilium voluntas haberet integrum posse, non indigeret auxilio dante posse; si autem indiget illo, signum est totum præcedens auxilium non dare integrum posse, ac subinde non esse sufficiens, ut in secunda consequentia inferebamus.

18. *Alia responsio Ledesmae.* — *Auxilium efficax in præsentia quid.* — Respondet Ledesma, dicto art. 11, conclus. 2, pro aliis suis auctoribus (licet in hoc puncto ab illis discrepet), negando esse illam ultimam consequentiam in eorum opinione. Nam illi solum dicunt auxilium efficax consummativum et impletivum auxilii sufficientis; unde supponunt ante illud esse auxilium sufficiens, quia complementum supponit rem quam complet, sicut existentia supponit essentiam, quia illam complet. Sed non eluditur verbis tam gravis difficultas, nec in re tam ardua uti licet verbis ambiguis ad vim rationis fugiendum, quod certe in illa responsione fit. Duobus enim modis aliquid dici potest complementum rei. Primo, tanquam addens aliquam perfectionem rei jam perfectæ; secundo, tanquam constituens illam in tali esse completo; et primo modo supponit rem, non autem secundo modo; ut, forma uno modo dici potest complementum materiæ, quia actuat illam, et ita supponit illam aliquo modo, quia ut sic non constituit materiam in esse materiæ; alio vero modo est forma complementum constitutum compositi, et ut sic non supponit compositum, sed complet et constituit illud; et sic existentia (cum istis auctoribus loquendo) non complet essentiam, constituendo illam in esse essentiae, sed suo modo actuando illam, et ideo potest illam in ratione essentiae supponere; complet autem essentiam in ratione entitatis actualis illam constituendo, et ut sic impossibile est intelligere essentiam completam in ea ratione entitatis actualis ante existentiam. In præsentia ergo auxilium efficax dicitur esse complementum potestatis efficiendi actum supernaturalem, tanquam constituens et integrans principium sufficiens effectivum actus supernaturalis. Patet consequentia, quia tale est illud complementum, ut sine illo potentia quæ supponitur sit infirma, et simpliciter impotens ad talem actum efficiendum; ideo enim tale complementum simpliciter necessarium ex parte principii, ut det vires ad efficiendum.

19. *Quid si hoc auxilium dicatur complementum auxilii sufficientis.* — Eadem doc-

trina adhibenda est, si hoc auxilium dicatur esse complementum auxilii sufficientis; quamquam, si alii auctores attente legantur, non ita loquuntur: sed dicunt esse complementum actus primi, vel virtutis, seu principii effectivi actus voluntatis. Et ante tale complementum in ratione principii seu virtutis, volunt auxilium esse complementum in ratione sufficientis, quia ad sufficientiam non putant esse necessarium illud complementum in ratione virtutis et principii activi, quod non esse consequenter dictum facile intelligi potest, ut statim notabo. Verumtamen, admissio illo modo loquendi, non potest auxilium efficax dici complementum auxilii sufficientis, tanquam formaliter complens et constituens illud. Nam hoc pugnat cum doctrina ab eis recepta circa distinctionem auxilii, in sufficiens et efficax; illa enim duo membra distinguuntur tanquam completa in suis rationibus, et ut inter se distincta. Quapropter, si aliquo modo permitti potest ut auxilium efficax dicatur complementum auxilii sufficientis, intelligendum erit de complemento quasi extrinseco, et addendo novum modum perfectionis et virtutis, et sic dicitur auxilium sufficiens supponi ad efficax in ratione sufficientis auxilii, non tamen in ratione sufficientis et completi principii ad amandum, verbi gratia, vel consentiendum. Quæ duo probamus esse repugnantia, quia auxilium, ut sit sufficiens, debet sufficere in ratione principii activi, alias non habet sufficientiam necessariam ad veram libertatem, quæ residet in potentia activa, ut activa est, ut in Prolegom. 1 ostendimus. Et ideo de ratione sufficientis auxilii est ut det sufficientem potestatem activam operandi, ut ibidem et latius in superiori libro ostensum est.

20. *Declaratur hæc doctrina et confirmatur exemplo potentiae visivæ.* — Declararique potest et confirmari hæc doctrina exemplo potentiae visivæ, et principii sufficientis ad videndum: nam visus, per se spectatus, est integra potentia visiva, non tamen est integrum principium videndi, ideoque species visibilis recte dici potest complementum principii videndi, tanquam constituens illud: non potest autem hoc modo dici complementum potentiae visivæ, tanquam constitutum illius, quia supponit illam, licet possit dici complementum tanquam actus addens illi aliquam perfectionem. Hinc vero manifeste fit ut, licet potentia visiva, ut talis est, supponatur ante speciem, et inveniat sine illa, nihilominus sufficiens princi-

pium videndi non possit sine specie inveniri, quia sola potentia sine specie non sufficit ad videndum. Ita vero comparantur auxilia excitantia, quæ sufficiens auxilium ab his auctoribus dicuntur, ad auxilium efficax, sicut potentia visiva ad speciem, vel in universum, ut inchoatum principium ad comprincipium quo completur; ergo, licet illa auxilia possint dici sufficientia in suo genere, utique excitantis gratiæ, non sunt nec dici possunt sufficiens auxilium in ratione potentiæ et principii simpliciter effectivi actus secundi et ultimi voluntatis.

21. *Responsioni denuo occurritur.* — Secundo, principaliter impugno responsionem illam, nostrumque argumentum confirmo, quia, ut voluntas possit facere actus supernaturales, non solum indiget potestate morali, sed etiam physica; quia, licet voluntas moraliter opereatur cum libere vult, simul operatur physice, proprie et per se, efficiendo actus suos, et ad utrumque est per se impotens in ordine ad actus supernaturales, et ideo non solum indiget auxiliis dantibus posse morale, sed etiam dantibus posse physicum, quod in lib. 3 late ostensum est, et nobiscum in hoc conveniunt dicti auctores. Hinc ergo argumentor: nam homo non potest dici habere auxilium sufficiens simpliciter ad liberum actum efficiendum, propter solam potestatem moralem, nisi habeat etiam physicam; sed per auxilia excitantia, seu antecedentia ad auxilium efficax, et illo præciso, non datur voluntati potestas physica ad eliciendum supernaturalem actum, sed tantum moralis, ut ex sententia dictorum Patrum suppono, nam in hoc non dissentimus; ergo per illa sola non datur ei principium sufficiens. Major videtur evidens ex terminis, quia non potest actus libere fieri a voluntate, nisi fiat ab illa physice, ut supponitur; ergo, quando voluntas de se non habet potestatem physicam ad eliciendum actum, non potest dari illi absoluta potestas sufficiens ad eliciendum illum, nisi detur illi physica virtus ad ipsum eliciendum. Imo, si quis attente consideret, in ipso verbo eliciendi includitur efficientia physica. Et in actibus liberis imperatis id ad sensum declaratur: nam si caret quis pedibus, non est liber ad ambulandum, etiamsi sit liber ad volendum vel desiderandum ambulare, unde neque potest talis homo constitui in statu sufficienti ad libere ambulandum, nisi ei restituantur pedes, et detur potentia physica ad ambulandum, quia alias non erit in potestate ejus ambulare, sim-

pliciter loquendo. Sic ergo voluntas, nisi ei detur potestas physica ad amandum vel credendum, non est libera simpliciter, neque habet auxilium sufficiens ad illos actus exercendos; sicut homo nunc non est liber ad videndum Deum, neque ad id habet auxilium sufficiens pro hoc statu, quia caret potestate physica ad efficiendum talem actum.

22. *Instantia.* — *Ocluditur.* — Respondebunt fortasse ante auxilium efficax dari homini, per habitus infusos, potestatem physicam ad eliciendos actus supernaturales, et ita dari auxilium sufficiens in utroque genere potentiæ. Sed contra hoc instari potest ex omnibus dictis, quia habitus sine auxilio efficaci est quasi potentia remota, et per se simpliciter impotens, sicut potentia visiva sine specie. Quod maxime convincit supponendo, ut jam diximus, hoc auxilium prædeterminans non postulari ex parte generalis concursus in genere, sed ex parte virtutis causæ secundæ, ut det illi vires ad operandum supernaturaliter, quia solus habitus non dat illas integras, ac proinde neque sufficientes. Adhuc tamen evidentius id ostenditur in homine infideli vocato ad fidem, vel peccatore vocato ad penitentiam, nam in illo non est habitus infusus qui det potestatem physicam eliciendi voluntatem credendi, vel actum poenitentiae; et omnes motus gratiæ excitantis præcedentes conversionem non sunt principia physica conversionis, ut ipsi supponunt contra Molinam, me non repugnante. Nec etiam ipse Spiritus Sanctus adjungitur potentiæ, confortans immediate illam, et cooperans physice cum illa talem actum: hoc enim ipsi in me impugnant, et volunt virtutem hanc physice efficiendi talem actum dari homini, in eo statu constituto, per motionem Dei efficacem, quam dicunt non esse aliam ab ipso auxilio efficaci. Unde Ledesma, dicta quæst. unica, in principio, in quarto fundamento, ait in illo homine auxilium constituere voluntatem in actu primo proximo ad operandum, ac proinde illud esse auxilium sufficiens proxime, et reliqua, quæ antecedunt, solum esse remote sufficientia. Et idem repetit art. 6, § *Advertendum*, post tertiam conclusionem, et rationem reddit, quia in illo casu nihil aliud est per quod voluntas constituatur in actu primo respectu talis actus. Et eandem doctrinam habet Alvarez, ut sæpe in superioribus allegavi, et videtur esse communis horum auctorum, ut in materia etiam de justificatione dicemus. Ergo peccatori cui non datur auxilium prædeterminans, non da-

tur auxilium simpliciter sufficiens ad poenitendum, nec infideli, cui prædicatur Evangelium, datur internum auxilium sufficiens ad volendum credere quamdiu non datur auxilium efficax, quia non est constitutus in actu primo, nec habet virtutem physicam ad efficiendum. Quæ ratio, iudicio meo, efficacissime concludit ad hominem, in peccatore, quantumvis actu vocato et excitato, prius tamen natura concepto quam auxilium efficax recipiat, non esse auxilium simpliciter et proxime sufficiens ad conversionis actum efficiendum. Quod tandem Ledesma supra concedit, et ad aliam solutionem divertitur, de qua statim.

23. *Urgetur tertio.* — *Probat.* — Tertio, possumus hoc urgere, nam, etiamsi daremus auxilium efficax non dare potestatem agendi, eo ipso quod simpliciter necessarium dicitur ad volendum, quocumque modo fingatur necessarium, sive ex parte principii, sive ex parte actus, sive ex parte Dei, sive ex parte hominis, si tale auxilium nec offertur illi, ita ut in potestate ejus activa constituatur, non potest homo, in tali statu constitutus, dici habere auxilium sufficiens, aut veram libertatem ad talem actum efficiendum. Probat, quia si ad agendum est necessarium tale auxilium, ergo ad potestatem agendi est necessaria potestas habendi idem auxilium, ut superiori libro, tractando de auxilio sufficienti, late probatum est; ergo si Deus nec dat hoc auxilium, neque expectat aliquid ex parte hominis ut illud det, sed pro suo arbitrio illud distribuit, ut solent dicere illius sententiæ auctores, profecto non est tale auxilium in potestate hominis, ac subinde neque effectus ejus est in libera hominis potestate, nec talis homo potest dici auxilium simpliciter ad talem actum sufficiens recipere. Et hoc argumentum maxime urget contra aliquos ex dictis Theologis, qui dicunt Deum nec dare, nec paratum esse dare omnibus reprobis efficacem prædeterminationem, sed de facto decrevisse æterno decreto illis non dare tale auxilium, ex se solo et ante omnium operum prævisionem, sicut docet Cabrera, dicta disput. 6, dub. 7, a n. 20; unde in num. 28 ait esse simpliciter impossibile collationem talis auxilii respectu reprobi, quia suppositio antecedens, ait, *facit actum simpliciter necessarium vel impossibile*: illud autem decretum est suppositio antecedens, ut ipse ait, quia antecedit libertatem reprobi, et ideo facit simpliciter impossibile collationem talis auxilii.

24. *Instantia.* — *Confirmatur.* — *Respondet*

Alvarez. — *Rejicitur illa responsio.* — Quod si instetur inde sequi esse impossibilem actum ad quem tale auxilium est necessarium, et consequenter omissionem ejus non imputari in culpam, respondet negando sequelam, quia auxilium non est necessarium ad posse, sed ad agere. Neque advertit (præter alia quæ diximus), licet carentia auxilii necessarii ad agere non tollat potestatem agendi, nihilominus impossibilitatem simpliciter et antecedentem habendi id quod est necessarium ad agere, reddere impossibile ipsum agere et consequenter excusare omissionem ejus. Propter quod dixit Augustinus, lib. de Corrept. et grat., cap. 11, si primo homini defuisset auxilium, ita ut illud habere non posset, si vellet, non fuisse illi lapsus imputandum, quia nemo peccat in eo quod vitare non potest, ut idem Sanctus dixit, lib. 3 de Liber. arbitrii, cap. 18, et lib. de Natur. et grat., cap. 67, ubi subdit: *Non imputari homini quod invitatus ignorat, sed quia negligit querere quæ ignorat, et quia volentem sanare contemnit*; ergo, si Deus ex se non vult sanare, nec dare auxilium efficax, non potest homini imputari quicquid ex illa carentia necessario sequitur. Est ergo sententia illa valde repugnans sufficientiæ auxilii, multumque diminuens universalem et veram Christi redemptionem circa reprobos, et veritatem promissionum Dei, quibus se ostendit paratum ad omnes homines convertendos, omniumque remittenda peccata, ac denique contra justitiam Dei est quod imputet homini, quæ revera vitare non potest. Ideoque, ut superiori libro notavi, juxta doctrinam Concilii Senonen. in decreto fidei 15, ut necessitas auxilii prævenientis, in his, qui illo carent, libertatem ad agendum non auferat, necessarium est ut Deus, quantum in se est, paratus sit illud dare. Unde etiam ipse Cabrera in illa sententia constans non est, ut infra in illo et aliis adnotabo. Non enim desunt qui respondeant semper esse in potestate hominis in hac vita recipere hoc auxilium efficax, quia, quamdiu hic vivit, nunquam est extra statum salutis, ideoque potest auxilium efficax recipere: *Unde, ex eo quod homo non habet auxilium efficax* (ait P. Alvarez), *non recte infertur non posse operari, sed non esse operaturum, sicut ex eo quod paries careat albedine, non sequitur non posse esse albam, sed solum non esse albam; ita ergo carens auxilio efficaci ad amandum non amabit; potens autem est ad amandum per virtutem activam quam dat auxilium sufficiens, quia semper potest pro isto*

statu moveri efficaci motione. Sed responsio non satisfacit. Primo, quia auxilium prævium ante hoc efficax non dat virtutem activam physicam et sufficientem, ut jam ostensum; imo interdum nullam physicam virtutem activam præbet, ut de homine carente habitu charitatis dicebamus.

25. Secundo, quia illa potentia, in homine non habente auxilium efficax, ad habendum illud, ex parte ipsius hominis est tantum potentia passiva, cum a solo Deo fieri debeat, et sola ejus voluntate detur aut negetur; habere autem auxilium in potentia passiva tantum, non satis est ad moralem potestatem operandi de qua tractamus, nisi id sit aliquo modo constitutum in hominis activa potestate. Quia (ut supra probatum est in primo Prolegomeno), potentia passiva, ut sic, non sufficit ad libertatem arbitrii, unde non dicitur homo habere in sua potestate quod potest recipere, sed quod potest agere, juxta illud Augustini, lib. 4 *Retract.*, c. 22, et lib. 2, c. 1: *Illud est in nostra potestate, quod cum volumus facimus*, quod de illo auxilio efficaci prædeterminante dicere non possumus, quia nec possumus illud in nobis facere, nec pro nostro arbitrio aut voluntate nobis datur, ut statim ostendemus. Ergo illa potentia quæ est in omnibus viatoribus, ad recipiendum hoc auxilium efficax, non satis est ut dicantur habere auxilium sufficiens, nisi etiam ex parte Dei ita illis offeratur, ut sit in potestate morali ipsorum, ac subinde in eorundem voluntate sit habere illud, vel saltem non impedire quod a Deo detur; ergo necessarium est Deum, quantum ex se est, paratum esse illud dare, nisi per hominem stet; imo, juxta dicta in superiori libro de auxilio sufficiente, hoc non satis est ad auxilium proxime sufficiens, sed tantum remote: ergo nullo modo salvari potest in ea sententia, quod infidelis vel peccator, sufficienter vocatus ad fidem vel pœnitentiam, habeat auxilium proxime sufficiens ad voluntatem credendi vel pœnitendi, quod satis magnum inconveniens est, et multo majus quod nec remote potest illud habere, ut in sequenti puncto ostendam.

26. *Alia responsio Theologorum.* — *Distinquit Alvarez inter auxilium efficax datum et oblatum.* — Alia igitur responsio dictorum Theologorum est, hominem sufficienter vocatum habere auxilium sufficiens simpliciter, quia, si per eum non stet, infallibiliter prædeterminabitur voluntas ejus ad consentien-

dum. Ita respondet Medina 4, quæst. 109, art. 10, in principio dubii, post primam conclusionem, § *Tertio nota*, et in fine art., ad 3 dubit. Sequitur Franciscus de Avila, c. 7 et 8; Alvarez, disp. 18, ad 6, et in aliis locis infra citandis. Et propterea, in disp. 95, ad 4, distinguit inter auxilium efficax datum et oblatum, dicitque illi auxilio dato non posse resisti, illi autem oblato resisti posse. Eandem doctrinam habet Ledesma in principio quæstionis, in 4 fundamento, in fine, licet postea in variis particulis solvendo argumentum hoc multum labore, et plura dicat quæ non videntur satis intelligi, neque inter se convenire, ut infra notabo. Eandem doctrinam sæpe repetit Cumel., 1. 2, q. 111, art. 3, ad 3, et in Opuse., lib. 4, disp. 4, sect. 2, in declaratione 5 conclusionis, et sæpissime in illa et sequenti disputatione. Tenet denique Cabrera supra, disp. 2, num. 457, 476 et aliis.

27. *Doctrina Concilii Trident. de hominis conversione.* — *Mens auctoris in præsentia.* — Solent hi auctores, ad hanc solutionem confirmandam, uti testimoniis Patrum asserentium, quod homini non detur gratia, in ipso causam esse, non in Deo, quos supra late retuli lib. 4, per varia capita. Et videri potest Augustinus, lib. 4 *Retract.*, cap. 22; lib. 2 de Peccator. merit., cap. 17, et quæst. 2 ad Simplician., et libr. 83 Quæstionum, quæst. 68; et Prosper, lib. 1 de Vocat. gent., cap. 5, et lib. 2, per totum; et Anselm., de Casu diabol., c. 2 et 3; et D. Thomam, 3 contr. gent., capit. 159 et 160. Imo etiam Concilium Tridentinum, sess. 6, cap. 5, aperte docet esse in potestate hominis conversionem ipsam, ac subinde in eadem potestate esse habere omnia auxilia necessaria ad conversionem. Doctrina ergo ipsa in se vera est et certa: Patres autem illam non applicant ad auxilium prædeterminans, sed absolute et simpliciter loquuntur de potestate habendi auxilia necessaria ut homo salvetur, si velit. Quomodo autem illa doctrina applicanda sit ad prævenientia auxilia usque ad primum, in præcedenti libro pro virili explicatum est; nunc autem videndum est an possit applicari ad auxilium efficax si in efficaci prædeterminatione ponatur. Dico ergo non posse applicari, quod ita ostendo: nam si est in potestate morali voluntatis humanæ, sufficienter vocata ad fidem, habere infallibiliter auxilium prædeterminans et efficax, vel illud impedire, id esse debet intercedente aliquo usu libero ejusdem voluntatis, veluti medio, inter auxilium excitans sufficienter, et hoc prædeterminans;

non potest autem postulari talis usus, nec sufficere; ergo non potest hoc auxilium, priusquam re ipsa detur, in libera et morali hominis potestate constitui. Major clarissima est, ex his quæ diximus cum Augustino, quia potestas moralis est in his quæ cum volumus facimus, vel habemus, aut recipimus; sic enim habitualis gratia est in potestate peccatoris, et sic de aliis: si ergo, supposita vocatione, auxilium prædeterminans est in potestate nostra, oportet ut sit medio aliquo libero usu voluntatis nostræ. Quod autem hoc dici non possit, prout in minori subsumebamus, probatur primo ratione supra insinuata, quia hinc sequitur non esse in potestate peccatoris sufficienter vocati immediate converti, aut velle credere, vel pœnitere. Consequens autem est falsum; ergo. Sequela patet, quia, posita vocatione quantumvis sufficiente, non potest voluntas immediate prorumpere in consensum, seu actum ad quem vocatur, quia non immediate recipit prædeterminationem, sed prius debet aliquem alium usum medium suæ libertatis habere, ut in illa responsione supponitur.

28. *Ostenditur falsitas consequentis ex modo loquendi Patrum.* — *Declaratur ratio.* — Falsitas autem consequentis ostenditur primo ex modo loquendi Patrum, qui semper illa duo tanquam immediata conjungunt; sic Augustinus, quæst. 2 ad Simplician., cum dixisset *credere esse nostrum et Dei*, subjungit: *Dei vocando, nostrum sequendo*, neque inter illa duo medium agnoscit. Simili modo Prosper, lib. 2 de Vocat. gent., cap. 26, prius declarat quomodo Deus præparet voluntatem per gratiam excitantem, et deinde immediate adjungit: *Sed voluntas hominis subjungitur ei* (id est, illi gratiæ), *atque conjungitur, quæ ad hoc prædictis est excitata præsidis, ut divino in se cooperetur operi, et incipiat exercere ad meritum, quod superno semine concepit ad studium.* Ergo, ex sententia Prosperi, potest voluntas sufficienter vocata immediate incipere consensum cooperando gratiæ Dei, nullo alio interveniente medio usu libertatis. Idem eleganter docuit Bernardus, lib. de Grat. et liber. arbitr., versus finem, cujus verba sæpius in superioribus retuli. Ratione item declaratur, quia nescit tarda molimina Spiritus Sancti gratia, sed Deus immediate vocat sufficienter ad fidem, ita ut homo plane attendat, et habeat objectum præsens cum sufficienti excitatione voluntatis, et nihil aliud per illam vocationem intendit, aut præcipit homini sic vo-

cato, nisi ut velit credere, et credat; ergo ad hoc dat ei auxilium proxime sufficiens.

29. *Argumentum secundum.* — *Probatur.* — *Probatur altera pars.* — Secundo, potest hoc ad hominem efficaciter probari contra dictos auctores, quia alias expectaret Deus voluntatem hominis, ut daret illi initium efficax conversionis, seu consensus, quod, juxta illorum sententiam, in motione prædeterminante consistit. Consequens autem illud ipsimet in nobis damnant, et licet dicamus Deum expectare voluntatem, non ut per se operantem, sed ut gratiæ suæ cooperantem, nihilominus id putant ad Semipelagianorum sententiam pertinere, ut infra videbimus; ergo non possunt consequenter illam sequelam, vel consequens ejus admittere, maxime quia non solum sequitur expectare Deum liberum arbitrium, ut suæ gratiæ cooperans, sed ut per se ac viribus suis bene utens sua libertate post vocationem, ut ostendam. Probatur ergo sequela quoad priorem partem, ut in argumento absolute est proposita, quia, post vocationem sufficientem, in potestate nostra est recipere vel non recipere auxilium efficax prædeterminans; ergo, priusquam Deus illud det, respicit an homo se disponat, neene, ad auxilium efficax, vel an illi ponat impedimentum, neene; ergo expectat aliquem proprium usum liberi arbitrii, ut juxta exigentiam ejus det vel neget auxilium. Jam ergo probatur altera pars, quia ille usus non potest esse ab auxilio efficaci, quia antecedit illud, siquidem ab illo pendet quod detur vel non detur auxilium efficax: ergo est a solo libero arbitrio, et ita expectat Deus usum proprium liberi arbitrii, ut det vel non det prædeterminans auxilium. Ex quo ulterius efficacius objicitur contra hos auctores testimonium Pauli dicentis: *Quis enim te discernit?* quam soleat ab ipsis contra nos objici. Patet, quia, supposita necessitate physicæ prædeterminationis, per illam maxime fit discretio inter bonos et malos, prædestinatos et reprobos; sed, ut unus recipiat hoc auxilium potius quam alius, radix est propria uniuscujusque voluntas libera, per quam unus se disponit ad tale auxilium, et non alius, vel unus posuit impedimentum, et non alter: ergo discernitur unus ab alio, proprio arbitrio; cessat ergo interrogatio Pauli.

30. *Argumentum tertium.* — Tertio ac præcipue ac ex re ipsa argumentor, quia nullus potest cogitari prævius usus liberi arbitrii, qui sit conditio sub qua Deus offert quantum est ex se tale auxilium, et non sine illa: duplex